

SDEÚ.¹⁵ Je možné tvrdiť, že postavenie SDEÚ v rámci úniového práva je iné ako postavenie súdnych inštitúcií v rámci kontinentálneho systému práva. SDEÚ sa vyvinul na jednu z najdôležitejších inštitúcií.¹⁶ Väčšina charakteristických črt práva Európskej únie vyplynula z rozhodovacej činnosti tohto súdu. SDEÚ je, dokonca, často obviňovaný z tzv. súdneho aktivizmu, t. j. z toho, že právo skôr vytvára, ako ho iba interpretuje, čím prekračuje hranice súdnej moci.¹⁷

Na podklade týchto skutočností je možné tvrdiť, že štúdium venované konaniam pred SDEÚ nie je samoúčelné. Ide o proces, ktorý nachádza svoje využitie jednak v lepšom pochopení práva Európskej únie, jednak je dôležitý pre správnu aplikáciu a interpretáciu vnútroštátneho práva. Preto aj čitateľ, ktorý nemá ambíciu venovať svoju profesionálnu kariéru výlučne právu Európskej únie, by mal nájsť počas svojej právnej praxe využitie pre poznatky získané štúdiom tohto textu.

1.1 História SDEÚ

Už počiatky európskeho integračného procesu v 50. rokoch so sebou prinášajú predpoklady na vytvorenie súdnej inštitúcie. Zmluva o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele, tzv. Parížska zmluva, podpísaná v roku 1951, ktorá nadobudla platnosť v roku 1952, založila Súdny dvor.¹⁸ Jeho základným cieľom bola stabilizácia inštitucionálneho rámca vtedajšieho Spoločenstva.¹⁹ Rovnako aj Rímske zmluvy, podpísané v roku 1957 s platnosťou od roku 1958, ktorými boli založené zvyšné spoločenstvá, Euratom²⁰ a Európske hospodárske spoločenstvo, zaraďovali medzi hlavné inštitúcie Súdny dvor²¹.

¹⁵ Nejde však o plnohodnotnú sústavu súdov, ako ich poznáme na vnútroštátnej úrovni. SVOBODA, P. *Úvod do evropského práva*. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 133.

¹⁶ SDEÚ je charakterizovaný nezávislosťou od ostatných inštitúcií EÚ, ako aj od členských štátov. SEHNÁLEK, D. Závěr. In SEHNÁLEK, D., TÝČ, V. *Soudní dvůr EU a výklad práva Evropské unie*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2016, s. 171.

¹⁷ DASHWOOD, A., DOUGAN, M., RODGER, B., SPAVENTA, E., WYATT, D. *Wyatt and Dashwood's European Union Law*. 6. vyd. Oxford : Hart Publishing, 2011, s. 61.

¹⁸ Súdny dvor bol predmetom článkov 31 až 45 Parížskej zmluvy.

¹⁹ MAZÁK, J. In KLUČKA, J., MAZÁK, J. a kol. *Základy európskeho práva*. 1. vyd. Bratislava : IURA EDITION, 2004, s. 151.

²⁰ Zmluva o založení Euratomu obsahovala ustanovenia k Súdnemu dvoru v článkoch 136 až 160.

²¹ Zmluva o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva obsahovala ustanovenia k Súdnemu dvoru v článkoch 164 až 188.

Napriek tomu, že každá zo zmlúv spomína Súdny dvor a mohlo by sa zdať, že v 50. rokoch došlo k vzniku troch od seba nezávislých Súdnych dvorov, nie je tomu tak. Tzv. Dohoda o spoločných orgánoch²² z roku 1957 obsahovala ustanovenia, prostredníctvom ktorých došlo k „zlúčeniu“ troch Súdnych dvorov do jedného. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že tento súd sa tradične označoval ako Európsky súdny dvor, so skratkou ESD.

Ďalší míľnik v rámci historického vývoja SDEÚ predstavuje rok 1986, v ktorom bol prijatý²³ tzv. Jednotný európsky akt²⁴. Išlo o prvú veľkú novelizáciu²⁵ zakladajúcich zmlúv²⁶. Keďže sa Súdny dvor boril s vysokým nápadom konaní, Jednotný európsky akt umožnil vytvorenie novej inštanície, konkrétne Súdu prvého stupňa.²⁷ Ako predpovedá jeho názov, niektoré konania boli riešené v prvom stupni týmto súdom a Súdny dvor fungoval ako odvolacia inštanícia pre tieto konania. Je potrebné uviesť, že iné druhy konania, napríklad konanie o predbežnej otázke, ostali výhradne v kompetencie Súdneho dvora.

Napriek tomu, že k novelizácii zakladajúcich zmlúv došlo aj v 90. rokoch, z hľadiska vývoja SDEÚ je podstatný rok 2004, keď na základe zmien uskutočnených Zmluvou z Nice²⁸ vzniká špecifický súd, a to konkrétne Súd pre verejnú službu. Zmluva z Nice zmenila článok 220 vtedajšej Zmluvy o ES takým spôsobom, že umožnila pripojenie súdnych zborov k Súdu prvého stupňa. Článok 225a Zmluvy o ES ustanovoval spôsob, ako môže súdny zbor vzniknúť.

Súd vznikol na základe rozhodnutia Rady 2004/752/ES, ktorým sa zriaďuje Súd pre verejnú službu Európskej únie²⁹. Hlavnou úlohou bolo zaoberať sa špe-

²² Celým názvom Dohovor o niektorých inštitúciách spoločných pre Európske spoločenstvo.

²³ Došlo k uzatvoreniu medzinárodnej zmluvy medzi členskými štátmi. Bližšie pozri MAZÁK, J., JÁNOŠKOVÁ, M. *Základy práva Európskej únie. Ústavný systém a súdna ochrana*. 1. vyd. Bratislava : IURA EDITION, 2009, s. 23.

²⁴ Zmluva o Jednotnom európskom akte.

²⁵ KALESNÁ, K., HRUŠKOVIČ, I., ĎURIŠ, M. *Európske právo*. 1. vyd. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2012, s. 27.

²⁶ Pojem „zakladajúce zmluvy“ referuje na Parížsku zmluvu a Rímske zmluvy, t. j. zmluvy, ktorými boli založené Európske spoločenstvá.

²⁷ DASHWOOD, A., DOUGAN, M., RODGER, B., SPAVENTA, E., WYATT, D. *Wyatt and Dashwood's European Union Law*. 6. vyd. Oxford : Hart Publishing, 2011, s. 63.

²⁸ Zmluva z Nice, ktorá mení Zmluvu o Európskej únii, Zmluvy zakladajúce Európske spoločenstvá a niektoré súvisiace akty, podpísaná v Nice 26. februára 2001. Platnosť nadobudla v roku 2003.

²⁹ Ide o rozhodnutie Rady z 2. novembra 2004, ktorým sa zriaďuje Súd pre verejnú službu Európskej únie (2004/752/ES, Euratom).

cifickým typom konaní, a to pracovnoprávnymi spormi medzi zamestnancami inštitúcií a orgánov EÚ a Európskou úniou. Cieľom tejto reformy bolo poskytnúť úniovým súdom ďalšiu posilu pre zvládanie náporu konaní, ktorých počet narastal vďaka rozširujúcej sa členskej základni Európskej únie, resp. Spoločenstiev, ako aj nárastu kompetencií.³⁰

Súd pre verejnú službu sa skladal zo siedmich sudcov. Rada mohla kvalifikovanou väčšinou rozhodnúť o zvýšení počtu sudcov na žiadosť Súdneho dvora. Sudcovia boli menovaní na obdobie šiestich rokov, môžu byť menovaní znova. Sudcovia si z vlastných radov volili predsedu na obdobie troch rokov, opätovná voľba bola možná. Súd pre verejnú službu zasadal v komorách zložených z troch sudcov. Rozhodovanie v pléne, komore piatich sudcov alebo samosudcom bolo možné.³¹

Ďalšia novelizácia zakladajúcich zmlúv bola uskutočnená Lisabonskou zmlouvou³². Zmien, ktoré zo sebou priniesla, je početné množstvo. Výrazné zmeny nastali aj v niektorých konaniach pred SDEÚ. Na tomto mieste je potrebné uviesť predovšetkým jednu zmenu, a to zmenu názvoslovia. Súd prvého stupňa je od účinnosti Lisabonskej zmluvy premenovaný na Všeobecný súd.³³

Doteraz posledným výrazným medzníkom, ktorému je potrebné venovať pozornosť, je rok 2015, resp. 2016, kedy sa začína reforma SDEÚ. Špecializovaný súd, Súd pre verejnú službu, bol od roku 2016 zrušený a jeho agendu prevzal Všeobecný súd. Stalo sa tak nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 2016/1192 zo 6. júla 2016 o prenesení právomoci rozhodovať v prvom stupni v sporoch medzi Európskou úniou a jej zamestnancami na Všeobecný súd. Okrem navýšenia množstva práce dochádza aj k postupnému navýšeniu počtu sudcov v rámci Všeobecného súdu. K navýšeniu dochádza postupne, od 25. decembra 2015 na 40 sudcov, od 1. septembra 2016 na

³⁰ DASHWOOD, A., DOUGAN, M., RODGER, B., SPAVENTA, E., WYATT, D. *Wyatt and Dashwood's European Union Law*. 6. vyd. Oxford : Hart Publishing, 2011, s. 63.

³¹ Bližšie pozri rozhodnutie Rady z 2. novembra 2004, ktorým sa zriaďuje Súd pre verejnú službu Európskej únie (2004/752/ES, Euratom).

³² Lisabonská zmluva, ktorou sa mení a dopĺňa Zmluva o Európskej únii a Zmluva o založení Európskeho spoločenstva, podpísaná v Lisabone 13. decembra 2007. Platnosť nadobudla v roku 2009.

³³ Bližšie k zmenám, ktoré priniesla Lisabonská zmluva vo vzťahu k súdnemu systému Európskej únie pozri STEHLÍK, V. Lisabonská smlouva a soudní systém EU. In ŠÍŠKOVÁ, N. a kol. *Lisabonská smlouva a její dopady na evropské, mezinárodní a vnitrostátní právo členských států*. 1. vyd. Praha : Leges, 2012, s. 149 – 176.

47 sudcov a od 1. septembra 2019 sa počet sudcov má ustáliť na čísle dvaja sudcovia za členský štát.³⁴

Dôvodom tejto súdnej reformy je narastanie nápadu vecí na Všeobecný súd, ktorý súvisí „okrem iného s nárastom počtu a rôznosťou právnych aktov inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr Únie, ako aj s množstvom a so zložitou vecí podaných na Všeobecný súd, predovšetkým v oblastiach hospodárskej súťaže, štátnej pomoci a duševného vlastníctva.“³⁵ K tomu je potrebné uviesť, že nárast počtu vecí by bolo možné riešiť aj vytvorením osobitných súdov. Reforma SDEÚ si však vybrala cestu rozšírenia počtu Všeobecných sudcov namiesto vytvorenia osobitných súdov. SDEÚ túto skutočnosť zdôvodnil takto:

- vytvorenie osobitného súdu pre veci súvisiace s duševným vlastníctvom by síce značne odbremenilo Všeobecný súd, avšak úľava by bola rýchlo vyvážená narastajúcim počtom iných vecí na Všeobecnom súde. Navyše sa predpokladalo, že asi tretina vecí v oblasti duševného vlastníctva by sa dostala na Všeobecný súd prostredníctvom odvolaní;
- vytvorenie osobitného súdu pre veci súvisiace s duševným vlastníctvom by neodbremenilo Všeobecný súd vo vzťahu k iným veciam, ibaže by sa vytvorili osobitné súdy aj pre tieto veci;
- vytvorenie osobitných súdov by zvýšilo riziko narušenia jednoty a konzistentnosti práva Európskej únie, keďže by existovali vždy dva súdy, ktoré by mohli rozhodovať v tej istej veci: jeden prostredníctvom konania o predbežnej otázke (Súdny dvor), druhý prostredníctvom odvolania (Všeobecný súd);
- malé súdy nie sú flexibilné a majú štrukturálne nedostatky.³⁶

Zo skôr uvedených dôvodov bol SDEÚ reformovaný spôsobom rozšírenia kompetencií a počtu sudcov na Všeobecnom súde a zániku Súdu pre verejnú službu. V nasledujúcej podkapitole sa budeme venovať organizácii SDEÚ, a to v prevažnej miere tak, ako to vyplýva zo stavu *de lege lata*.

³⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2015/2422 zo 16. decembra 2015, ktorým sa mení Protokol č. 3 o štatúte Súdneho dvora Európskej únie. Treba uviesť, že k tomuto dátumu nebol ustanovený daný počet sudcov.

³⁵ Recitál 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2015/2422 zo 16. decembra 2015, ktorým sa mení Protokol č. 3 o štatúte Súdneho dvora Európskej únie.

³⁶ *Court of Justice of the European Union: Reasoning*. Publikované: 2015 [online] [cit. 03. 11. 2019]. Dostupné na: <<https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2015-05/8-en-argumentaire-270.pdf>>.

prezentované v ďalších kapitolách. Ešte pred tým, ako sa dostaneme až k nim, je možné povedať, že tieto sú interpretované reštriktívne, a to najmä vo vzťahu k fyzickým a právnickým osobám. Inak povedané, na to, aby fyzická alebo právnická osoba podala žalobu o neplatnosť, musí splniť podmienky, ktoré sú spravidla prísnejšie ako tie, ktoré sa vyžadujú na národnej úrovni.

Na to, aby sa osoba, či už jednotlivец, inštitúcia EÚ, alebo členský štát, vedela dostať pred Luxemburský súd, musí naplniť prístupové podmienky nejakej konkrétnej žaloby, resp. iného spôsobu ustanoveného zakladajúcimi zmluvami. Pokiaľ sa tak nestane, vec sa pred SDEÚ neprejedná.

1.5 Záväzná interpretácia SDEÚ (?)

Pozorný čitateľ si mohol všimnúť, že skôr uvedený nadpis tejto časti je zakončený otáznikom. To má indikovať, že otázka, či má rozhodovacia činnosť SDEÚ precedenčný charakter, nemá priamočiaru odpoveď.

Pri riešení tejto otázky začnime najprv čisto právnym charakterom rozhodnutí Luxemburského súdu. Podľa článku 288 ods. 3 ZFEÚ sú rozhodnutia záväzné v celom rozsahu. Rozhodnutia označujúce tých, ktorým sú určené, sú záväzné len pre nich.

Rozhodnutia SDEÚ by teda mali byť záväzné pre sporové strany v danom konaní, prípadne pre vnútroštátne súdy v rámci prejudiciálneho konania.

Explicitná záväznosť nastáva aj v prípade odvolania. Ak je proti Všeobecnému súdu podané odvolanie na Súdny dvor, Súdny dvor môže rozhodnúť viacerými spôsobmi. Pokiaľ zistí, že odvolanie je dôvodné, nemusí vo veci rozhodnúť sám. Vec môže vrátiť Všeobecnému súdu na rozhodnutie.¹⁵³ V prípade tejto varianty je Všeobecný súd viazaný právnym názorom Súdneho dvora.¹⁵⁴

Čitateľ, pamätajúci základy práva Európskej únie, by mohol na tomto mieste zneistiť. Z pamäti by sa mu mohol vynoriť poznatok, že predsa Luxemburský súd by mal existovať v akomsi kvázi-precedentnom režime. Tento poznatok je správny, avšak, ako veľa vecí v práve Európskej únie, nevyplýva priamo z právnych noriem zakladajúcich zmlúv.

Prípád 66/80, *SpA International Chemical Corporation proti Amministrazio-ne delle finanze dello Stato*, sa týkal otázky platnosti, resp. neplatnosti nariadenia

¹⁵³ Bližšie k tomu pozri text ďalej, ako aj článok 170 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

¹⁵⁴ Článok 61 Štatútu SDEÚ.

EÚ (v tom čase ešte EHS) a účinkov. Vnútroštátny súd, ktorý referoval prejudiciálnu otázku na Súdny dvor, sa pýtal, či účinky vyhlásenia nariadenia za neplatné sú záväzné iba pre ten vnútroštátny súd, ktorý sa na otázku platnosti daného nariadenia pýtal, alebo či sú záväzné *erga omnes*. Súdny dvor poukázal na to, že hlavným účelom právomoci Súdneho dvora, ktorá mu je daná v prejudiciálnom konaní (v súčasnosti ide o článok 267 ZFEÚ), je zabezpečiť jednotnú aplikáciu práva Európskej únie vnútroštátnymi súdmi.¹⁵⁵ V prípade otázok platnosti sekundárnych aktov EÚ sa k požiadavkám jednotnej aplikácie práva Európskej únie pridáva aj požiadavka právnej istoty.¹⁵⁶ Hoci je rozsudok Súdneho dvora daný v prejudiciálnom konaní priamo adresovaný iba tomu vnútroštátnemu súdu, ktorý sa otázku platnosti sekundárneho aktu spýtal, požiadavka jednotnej aplikácie a právnej istoty sú dostatočné na to, aby hociktorý iný vnútroštátny súd nazeral na tento sekundárny akt ako na neplatný v súvislosti s rozhodovaním vo veci pred týmto vnútroštátnym súdom.¹⁵⁷

Ako vyplýva zo skôr uvedeného, účinky vyhlásenia sekundárneho aktu za neplatný sa neviažu iba na konanie pred vnútroštátnym súdom, ktorý otázku ohľadom platnosti položil, ale v podstate nadobúdajú účinky *erga omnes*.¹⁵⁸ Vyhlásenie aktu za neplatný v rámci prejudiciálneho konania sa uskutočnilo napríklad v prípade C-293/12 a C-594/12, *Digital Rights Ireland Ltd proti Minister for Communications, Marine and Natural Resources a i. a Kärntner Landesregierung a i.*¹⁵⁹, ktorým sa vyhlásila smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/24/ES z 15. marca 2006 o uchovávaní údajov vytvorených alebo spracovaných v súvislosti s poskytovaním verejne dostupných elektronických komunikačných služieb alebo verejných komunikačných sietí a o zmene a doplnení smernice 2002/58/ES za neplatnú. Prejavilo sa to aj na webovej stránke EUR-Lex.¹⁶⁰

¹⁵⁵ Rozsudok Súdneho dvora z 13. mája 1981 vo veci 66/80, *SpA International Chemical Corporation proti Amministrazione delle finanze dello Stato*, bod 11.

¹⁵⁶ Tamže, bod 12.

¹⁵⁷ Tamže, bod 13. Okrem toho pozri rozsudok Súdneho dvora z 22. októbra 1987 vo veci 314/85, *Foto-Frost proti Hauptzollamt Lübeck-Ost*, body 11 a nasl.

¹⁵⁸ K tomu pozri aj CHALMERS, D., DAVIES, G., MONTI, G. *European Union Law*. 3. vyd. Cambridge: Cambridge University Press, 2014, s. 464.

¹⁵⁹ Rozsudok Súdneho dvora z 8. apríla 2014 v spojených veciach C-293/12 a C-594/12, *Digital Rights Ireland Ltd proti Minister for Communications, Marine and Natural Resources a i. a Kärntner Landesregierung a i.*

¹⁶⁰ Na stránke je uvedené, že smernica už nie je účinná a ako dátum ukončenia platnosti je uvedený dátum 8. apríla 2014. Pozri EUR-Lex: *Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/24/ES z 15. marca 2006 o uchovávaní údajov vytvorených alebo spracovaných v súvislosti s poskytova-*

2 PROCEDURÁLNE ASPEKTY

2.1 Všeobecné procedurálne pravidlá konania pred Súdny dvorom

Konkrétny priebeh konania pred Súdny dvorom závisí od druhu konania. Markantné rozdiely je možné identifikovať pri porovnávaní tzv. priamych žalôb s prejudiciálnym konaním. Isté osobitosti sa vyskytujú aj pri jednotlivých typoch priamych žalôb, resp. pri ostatných typoch konaní. Z tohto dôvodu bude konkrétnym procedurálnym aspektom pozornosť venovaná pri diskurze o tom-ktorom konaní. Avšak, niektoré procesné pravidlá sú spoločné pre konania pred Súdny dvorom vo všeobecnosti. Tieto pravidlá budú stručne prezentované v nasledujúcom texte.

Stranami konania sú spravidla žalobca a žalovaný. Okrem toho môže v konaní vystupovať aj **vedľajší účastník**. Právo vstúpiť do konania ako vedľajší účastník majú členské štáty a inštitúcie EÚ. Toto právo majú aj orgány, úrady a agentúry EÚ, ako aj iné osoby za predpokladu, že preukážu oprávnený právny záujem na rozhodnutí veci prejednávanej Súdny dvorom. Vedľajší účastník má právo v návrhu na vstup do konania podporiť jedného z účastníkov konania.¹⁶⁹

Asi nie je prekvapením, že pred významnú súdnu inštitúciu nepristupuje jednotliviec, hoci by aj bol stranou v konaní, sám. Strana musí byť **zastúpená**, a to buď splnomocneným zástupcom v prípade členských štátov, tretích štátov a orgánov EÚ alebo advokátom v prípade ostatných strán.¹⁷⁰

Jazykom konania pred Súdny dvorom sú v podstate všetky jazyky Európskej únie.¹⁷¹ To, ktorý konkrétny jazyk bude použitý, určuje článok 37 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

Samotné konanie má dve časti: písomnú a ústnu.¹⁷² **Písomná časť**¹⁷³ zahŕňa doručenie návrhu na začatie konania, vyjadrenia, vyjadrenia k žalobe, pripomienky, prípadné repliky a všetky listiny. Doručovanie písomností zabezpečuje

¹⁶⁹ Článok 40 Štatútu SDEÚ. Tento článok ďalej spresňuje typy konaní, do ktorých nemôže vstúpiť fyzická alebo právnická osoba ako vedľajší účastník.

¹⁷⁰ Článok 19 Štatútu SDEÚ.

¹⁷¹ Článok 36 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

¹⁷² Článok 20 Štatútu SDEÚ.

¹⁷³ Pre bližšie podrobnosti o písomnej časti konania pozri článok 57 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

tajomník na adresu, ktorú adresát uviedol na doručovanie písomností. V prípade, ak adresát vyjadril súhlas s doručovaním faxom alebo iným technickým komunikačným prostriedkom, možno mu takto doručovať kópie všetkých písomností, a to vrátane rozsudkov a uznesení Súdneho dvora.¹⁷⁴

Ústna časť pozostáva z vypočutia strán, prednesu návrhov generálneho advokáta¹⁷⁵, prípadne vypočutia svedkov a znalcov. Pojednávania pred Súdny dvorom sú v zásade verejné,¹⁷⁶ o ich priebehu sa vyhotovuje zápisnica, ktorú podpisuje predseda a tajomník.¹⁷⁷ V prípade, ak ide o podobné veci rovnakej povahy, môže byť nariadené aj spoločné pojednávanie.

Odôvodnené žiadosti o nariadenie pojednávania sa podávajú v lehote troch týždňov odo dňa, keď bolo účastníkom konania doručené oznámenie o skončení písomnej časti. Na návrh sudcu spravodajcu a po vypočutí generálneho advokáta môže Súdny dvor rozhodnúť, že sa pojednávanie nenariadi, ak sa domnieva, že má na rozhodnutie dostatok informácií.¹⁷⁸

Otváranie a vedenie pojednávania spadá do kompetencie predsedu. Ten vykonáva aj opatrenia na zabezpečenie nerušeného priebehu pojednávania, ak je to potrebné.¹⁷⁹ Sudcovia a generálny advokát môžu počas pojednávania klásť otázky zástupcom účastníkov konania.¹⁸⁰ Po vypočutí prednesov účastníkov konania, resp. subjektov podľa článku 23 Štatútu SDEÚ je pojednávanie vyhlásené za skončené. Z pojednávania tajomník vyhotovuje zápisnicu.¹⁸¹

Po skončení pojednávania generálny advokát prednesie svoje návrhy. Následne predseda vyhlási ústnu časť konania za skončenú. Napriek tomu Súdny dvor disponuje oprávnením kedykoľvek po vypočutí generálneho advokáta rozhodnúť o začatí, resp. opätovnom začatí ústnej časti konania.¹⁸²

¹⁷⁴ Článok 48 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

¹⁷⁵ Generálny advokát nemusí predniesť návrhy v každom konaní. V prípade, ak sa Súdny dvor domnieva, že v konaní sa nevyskytne nová právna otázka, môže po vypočutí generálneho advokáta rozhodnúť, že sa o veci rozhodne bez jeho návrhov. K tomu pozri článok 20 Štatútu SDEÚ.

¹⁷⁶ Zo závažných dôvodov môže Súdny dvor rozhodnúť, že pojednávanie nebude verejné. K tomu pozri článok 31 Štatútu SDEÚ a článok 79 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

¹⁷⁷ Článok 33 Štatútu SDEÚ.

¹⁷⁸ Článok 76 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora. Isté špeciálne pravidlá sa uplatňujú vo vzťahu k subjektom podľa článku 23 Štatútu SDEÚ.

¹⁷⁹ Článok 78 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

¹⁸⁰ Článok 80 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

¹⁸¹ Článok 84 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

¹⁸² Články 82 a 83 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

stretne s tým, že Súdny dvor preformuluje otázku, ktorú vnútroštátny súd položil; následne pristúpi k odpovedi na takto preformulovanú otázku. Rovnako je bežným javom preskupenie otázok, ich zodpovedanie v inom poradí alebo zodpovedanie iba na niektoré otázky, pričom na ostatné Súdny dvor nemusí odpovedať vôbec, keďže to už nebude považovať za potrebné.

3.3 Povinnosť podať prejudiciálnu otázku

Máme už teda bližšiu predstavu o tom, čo to znamená „súdny orgán“ spomínaný v článku 267 ods. 2 ZFEÚ. Orgán, ktorý je považovaný za súdny orgán, môže položiť prejudiciálnu otázku, t. j. je mu daná táto výsada. V niektorých prípadoch však súdny orgán má nielen možnosť, ale aj povinnosť túto otázku položiť.³⁴⁶ Poďme sa bližšie pozrieť na to, za akých okolností vzniká táto povinnosť.

Článok 267 ods. 3 ZFEÚ určuje: „*Ak sa takáto otázka položí v konaní pred vnútroštátnym súdnym orgánom, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, je tento súdny orgán povinný obrátiť sa na Súdny dvor Európskej únie.*“

Toto ustanovenie teda vymedzuje z množiny súdnych orgánov **tie súdne orgány, proti ktorým nie je možné podať opravný prostriedok**. O aké súdne orgány pôjde? Prirodzene nám ako prvé v tejto súvislosti napadnú najvyššie súdne orgány v danej krajine. Samozrejme, proti rozhodnutiu dovolacieho súdu, akým je napríklad Najvyšší súd SR, alebo rozhodnutiu súdu v rámci ústavného súdnictva, napríklad Ústavného súdu SR, už spravidla nie je možné podať opravný prostriedok.³⁴⁷ Splnenie tohto predpokladu však závisí od procesných

³⁴⁶ Pre prehľad toho, ako túto možnosť, resp. povinnosť využívajú slovenské súdy, pozri BLAŽO, O. Vplyv prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom Európskej únie na súdny prieskum administratívnych rozhodnutí. In VAČOK, J. et al. (eds.) *Právoplatnosť správnych rozhodnutí – právna istota vs. legalita*. Bratislava : Právnická fakulta UK, 2018, s. 13 – 19.

K povinnosti položiť prejudiciálnu otázku pozri aj STEHLÍK, V. The obligatory preliminary ruling procedure and its enforcement in the Czech and Slovak legal order. In *UWM Law Review*. 2011, č. 3, s. 6 – 25; SEHNÁLEK, D., STEHLÍK, V. European „Judicial Monologue“ of the Czech Constitutional Court – a Survey on Czech approach to the European Constitutionalism and to the Preliminary Ruling Procedure. In *International and Comparative Law Review*. 2019, č. 2, 181 – 199.

³⁴⁷ K vzťahu ústavných súdov a SDEÚ pozri MRVA, M., VACULÍKOVÁ, N. Ovlivňování interpretace práva členských států právem Evropské unie – Interakce s vnitřním prostředím Evropské unie. Súdny dvor EÚ verzus ústavné súdy členských štátov – vojna či spolupráca? In SEHNÁLEK, D., TÝČ, V. *Soudní dvůr EU a výklad práva Evropské unie*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2016, s. 125 – 138.

pravidiel daného členského štátu. Lahko sa môže stať, že pre špecifické konanie bude prípustný iba jeden opravný prostriedok, odvolanie a dovolanie z neho bude vylúčené. Alebo že konanie bude iba jednoinštančné.

V tejto súvislosti môžeme poukázať na prípady, v ktorých je potrebné predchádzajúce rozhodnutie o prípustnosti. Prípád C-99/00, *Trestné konanie proti Kenny Roland Lyckeskog*³⁴⁸, sa týkal prípadu pašovania 500 kg ryže z Nórska do Švédska. P. Lyckeskog prekročil množstvo 20 kg, ktoré sa mohlo doviest bez cla. Bolo ustanovené, že dovoz ryže mal komerčný charakter. P. Lyckeskog sa odvolal.³⁴⁹

Vnútroštátny súd sa spýtal Luxemburského súdu, či súdny orgán, ktorého rozhodnutie bude preskúmané vnútroštátnym najvyšším súdom v prípade podania opravného prostriedku iba v prípade, ak tento najvyšší súd rozhodne o prípustnosti opravného prostriedku, je považovaný za súdny orgán, proti ktorého rozhodnutiu nie je možné podať opravný prostriedok podľa článku 267 ods. 3 ZFEÚ. Súdny dvor odpovedal na túto otázku negatívne. Rozhodnutia vnútroštátneho odvolacieho súdu, ktoré môžu byť napadnuté pred najvyšším súdom, nie sú rozhodnutím súdneho orgánu, proti ktorého rozhodnutiu nie je možné podať opravný prostriedok podľa článku 267 ods. 3 ZFEÚ. Skutočnosť, že preskúmanie merita veci podlieha predchádzajúcemu vyhláseniu prípustnosti najvyšším súdom nevedie k tomu, že strany nemajú prístup k opravnému prostriedku. Strany môžu podať proti rozhodnutiu daného odvolacieho súdu opravný prostriedok. Najvyšší súd môže rozhodnúť o prípustnosti v prípade, ak je to dôležité pre uplatňovanie práva. Tým pádom neistota ohľadom výkladu práva, vrátane práva Európskej únie, môže viesť k prieskumu najvyšším súdom v poslednej inštancii.³⁵⁰

Čo však v prípade, ak by najvyšší súd rozhodol o tom, že nepripustí prieskum merita veci? Podľa Súdneho dvora by ani v takomto prípade nebolo podanie predbežnej otázky vylúčené. Najvyšší súd by sa otázku spýtal vo fáze preskúmania prípustnosti opravného prostriedku.³⁵¹

V súvislosti s definíciou toho, kedy ide o súdny orgán, proti ktorému nie je možné podať opravný prostriedok, je možné sa zamyslieť aj nad otázkou mož-

³⁴⁸ Rozsudok Súdneho dvora zo 4. júna 2002 vo veci C-99/00, *Trestné konanie proti Kenny Roland Lyckeskog*.

³⁴⁹ Tamže, body 7 a 8.

³⁵⁰ Tamže, body 16 a 17.

³⁵¹ Toto vyplýva z tamže, bod 18.